

Društvo slovenskih pisateljev
Slovene Writers' Association

Kolektivno upravljanje avtorske pravice

DSP, Ljubljana, 1. 12. 2020

Tomaž Lajovic, glavni tajnik

ZAMP - Združenje avtorjev Slovenije, k.o.

Dela s področja književnosti, znanosti in publicistike

Avtor	pisatelj, publicist, pesnica, prevajalec, znanstvenica ...
Delo	roman, pesem, govor, poročilo, aforizem, reklama ...
Prva objava	knjiga, televizijska oddaja, proslava, socialno omrežje ...
Uporaba	branje eseja v radijski oddaji, recitacija pesmi na literarnem večeru, ponatis članka v časopisu, izdaja avdio knjige, ponatis odlomka novele v učbeniku ...
Imetnik	lastnik posamezne izključne avtorske pravice iz dela, upravičenec do honorarja za uporabo dela.

Imetnik materialne avtorske pravice

Imetniki izključnih avtorskih pravic so lahko:

- a) **avtor** kot izvorni imetnik pravic iz avtorskega dela,
- b) **pravni naslednik avtorja**: dedič, pogodbeni pridobitelj, založnik, delodajalec, naročnik, obdarovanec ...,
- c) **založnik prostih del**, če so ta še neobjavljena ali če gre za njihove kritične/znanstvene izdaje.

Avtorsko pravico lahko upravlja:

- a) imetnik sam,
- b) zastopnik za imetnika,
- c) neodvisni subjekt upravljanja (NSU) za imetnike,
- d) **kolektivna organizacija (K.O.) za imetnike.**

Kolektivna organizacija

Kolektivna organizacija je **skrbnica materialnih pravic imetnikov iz predhodno objavljenih del:**

- je nepridobitna organizacija oziroma je pod nadzorom svojih članov, imetnikov pravic,
- **ima dovoljenje URSIL** za kolektivno upravljanje in je nadzorovana (monopolna pravica in obveznost),
- kolektivno upravljanje je njena **edina dejavnost**,
- **upravlja s pravicami iz repertoarja del** na podlagi zakonskega pooblastila oziroma pooblastil imetnikov,
- **objavlja uradno veljavne tarife** za uporabo del.

Predhodno objavljena dela

Objava dela je **z dovoljenjem upravičenca omogočiti dostop do dela večjemu številu oseb**, ki so izven običajnega kroga družine ali kroga osebnih znancev upravičenca (javnost).

Izdaja dela je objava s **ponudbo zadostnega števila primerkov javnosti**.

Šele od prve objave dalje je avtorsko delo mogoče uporabljati v netelesni obliki (**javna priobčitev**) in uporabljati njegove primerke (distribuiranje in dajanje v najem).

Obvezno kolektivno upravljanje

V Sloveniji je uveljavljanje pravic obvezno kolektivno v naslednjih primerih uporabe del:

... pravice javne priobčitve	/	neodrška glasba in pisana književnost
... kabelska retransmisija	/	vsa dela razen lastnega oddajanja
... sledna pravica	/	likovna dela
... privatno reproduciranje	/	vsa avtorska dela
... dodatno nadomestilo	/	izvedbe glasbenih del po 50 letih

K.O. z dovoljenjem URSIL pridobi pomen državne avtorskopravne infrastrukture in z njim tudi pooblastilo vseh imetnikov pravic.

Obvezno kolektivno upravljane pravice iz literarnih del

Najpomembnejše pravice javne priobčitve že objavljenih neodrskih pisanih del s področja književnosti s primeri izkoriščanja:

- **javno izvajanje**
recitiranje, branje, govor pred publiko,
- **javno prenašanje**
prenos v živo publiko izven prostora izvajanja,
- **radiodifuzno oddajanje**
posnetek ali živa izvedba v TV/RA oddaji in ponovitve oddaj,
- **radiodifuzna in kabelska retransmisija**
posredovanje TV/RA programa drugi RTV ali v kabelski sistem.

Nadomestilo za privatno reproduciranje

nadomestilo za pravico izdelave osebnih kopij in drugih oblik zasebnega reproduciranja, brez komercialnega namena.

(Neobvezno) kolektivno upravljanje po pooblastilu imetnikov

Če pravice iz dovoljenja URSIL niso obvezno kolektivno upravljane, jih K.O. lahko **upravlja na podlagi osebnega pooblastila imetnikov.**

Za pooblastila imetnikov K.O. pri teh pravicah konkurira ponudbam zastopnikov in NSU, razlike med njimi pa so pomembne:

	K.O.	NSU	zastopnik
repertoar del	že objavljena	že objavljena	vsa
uradna tarifa	da	ne	ne
dolžnost licenciranja	da	omejeno	ne
stroški, odbitki, provizija	pravilnik	pogodba	pogodba
nadzor URSIL	da	omejen	ne

Vsebina kolektivnega upravljanja

Kolektivna organizacija je **stična točka množice imetnikov in množice uporabnikov** posameznih pravic iz avtorskih del:

1. vodenje **evidence imetnikov pravic in repertoarja del,**
2. **sklepanje tarifnih sporazumov z uporabniki,**
3. **podeljevanje neprenosljive in neizključne licence uporabnikom za dela iz repertoarja,**
4. **sklepanje sporazumov s tujimi kolektivnimi organizacijami,**
5. **evidentiranje uporabe del iz repertoarja,**
6. **zbiranje avtorskih honorarjev in nadomestil,**
7. **razdeljevanje zbranih sredstev upravičenim imetnikom po vnaprej določenih pravilih delitve.**

Podatki o delih in imetniških deležih

Za uveljavljanje pravic so za imetnika pomembni podatki:

- **avtor, naslov** in drugi identifikacijski podatki dela,
- **imetniški deleži** posamičnih izključnih pravic iz dela,
- **viri pridobitve** posameznih imetniških deležev,
- **morebitni prenosi** imetniških deležev, posebej začasni.

Dela se evidentirajo v repertoarju K.O. na podlagi:

- vpisa dela oziroma pooblastila **s strani imetnika**,
- uporabnikovega poročila o uporabi,
- **izmenjave podatkov** z relevantnimi bazami del in tujimi K.O.

ZAMP - Združenje avtorjev Slovenije, k.o.

Literarna K.O. - upravlja avtorske pravice iz del s področja književnosti, znanosti in publicistike:

- **tri obvezno kolektivno upravljane pravice:**
 - javna priobčitev,
 - kabelska retransmisija,
 - privatno reproduciranje;

- **po osebem pooblastilu imetnikov:**
 - reproduciranje na fonograme in videograme,
 - reproduciranje v učbenikih in periodičnem tisku,
 - dajanje v najem fonogramov in videogramov,
 - dajanje na voljo javnosti,
 - izkoriščanje v okviru propagandnih sporočil.

ZAMP tarife, stroški in delitev

Uradne tarife ZAMP so določene za večino najpogostejših načinov izkoriščanja literarnih del iz repertoarja, v načrtih pa je tudi njihova posodobitev in dopolnitev.

Pravilnik o stroških ureja obremenitev zbranih sredstev glede na namen stroškov in v skladu z naravo posamezne pravice, drugih odtegljajev (skladi) pa ni opredeljenih.

Pravilnik o delitvi ureja razdelitev zbranih sredstev (zmanjšanih za stroške in odtegljaje) med imetnike:

1. po načelu dejanske uporabe (poročila uporabnikov),
2. po načelu objektivne dostopnosti (evidentirana dela).

Pooblastilo in članstvo v kolektivni organizaciji

Zakonsko pooblastilo iz obvezno kolektivno upravljanih pravic omogoča zbiranje sredstev za vse imetnike, s pooblastilnim obrazcem pa se posredujejo tudi **podatki, potrebni za izplačilo** (davčni in bančni podatki prejemnika).

Člani lahko sodelujejo pri upravljanju K.O., vključno s sprejemanjem statuta in pravilnikov ter volitvami, član pa lahko postane – tako velja v primeru ZAMP – tudi imetnik, ki svoje pravice (vključno s tistimi v upravljanju K.O.) sicer upravlja prek zastopnika.

Pooblastitelji in člani ter njihovi zastopniki lahko **urejajo in dopolnjujejo evidenco svojih imetniških deležev** v repertoarju.

SODELOVANJE S KOLEKTIVNIMI ORGANIZACIJAMI SE SPLAČA.

Hvala za pozornost.

tomaz.lajovic@zamp-zdruzenje.si

www.zamp-zdruzenje.si